

Vecht voor de toekomst

Themadag Baggernet 5 juni 2013

In samenwerking met Waternet

Op 5 juni organiseerde Baggernet aan de Gaasperplas in Amsterdam, in samenwerking met Waternet, een drukbezochte themadag over het baggeren en schoonmaken van de Vecht. Door de drukte was parkeren nog een uitdaging, het scheelde niet veel of er waren nog enkele baggerobstakels in de Vecht beland maar uiteindelijk paste het allemaal. Er werd druk bijgepraat met koffie en gebak voordat dagvoorzitter **Kees Vonk** de dag opende. Kees keek vooruit naar de presentaties en gaf vast een doorkijkje naar de onthulling van de archeologische vondst, die, ondanks de inzet van allerlei ondervragingstechnieken, zelfs voor hem geheim was gebleven.

Daarna gaf Kees het woord aan **Pieter Kruiswijk**, die als bestuurder van het Waterschap Amstel Gooi en Vecht (Waternet voert de taken uit van het Waterschap) verantwoordelijk is voor het project. Na één minuut in de presentatie van Pieter ging het brandalarm af, wat voor enige hilariteit zorgde. Gelukkig bleek direct dat het vals alarm was.

Pieter Kruiswijk maakte duidelijk dat het in dit project om 'Champions League Baggeren' gaat; er moet ontzettend veel (> 2miljoen kuub) vervuilde bagger worden weggehaald, maar tegelijkertijd moet er zeer nauwkeurig gewerkt worden. Bovendien wordt het werk uitgevoerd in een gevoelige omgeving. Uit dit project zijn verschillende innovaties voortgekomen, die zeker kunnen worden ingezet bij andere werken in de toekomst, ook door andere partijen. Het doel is om dit een eenmalige ingreep te laten zijn. Er zijn goede kansen voor een schone Vecht. De hoop is dus dat de vervuiling in de toekomst niet meer voorkomt zodat het niet nodig is om nog een keer te baggeren. Pieter Kruiswijk sprak waardering uit voor het team en de aannemers die in de verschillende fases van het project aan het werk zijn geweest.

Fred de Haan (Waternet) ging vervolgens in op de innovaties en bijzonderheden bij het project. Fred vertelde dat de Vecht in 1980 nog borrelend, zwart water was. De dikte van de sliblaag varieert sterk en omdat alleen de verontreinigde laag slib verwijderd moest worden, was het zaak zeer nauwkeurig te werken. Fred stipte twee innovaties aan die hierbij van grote waarde zijn geweest: De handheld XRF-meter (genomineerd voor de Innovatieprijs) en het slim ontgravingsmodel (winnaar van de Innovatieprijs). Fred beantwoordde vragen over de functies van de Vecht, en de achterliggende oorzaken van het grillige bodemprofiel.

Na deze presentatie werd dieper ingegaan op het ontgravingsmodel. **Willem Fontein** (Stema Systems) vertelde over de totstandkoming van het ontgravingsmodel. Door twee onafhankelijke onderzoeksmethoden te koppelen (informatie uit boringen en chemische analyses en een akoestische techniek die informatie over de ondiepe bodemopbouw genereert) ontstaat er een digitaal terreinmodel dat een heel goed beeld geeft van de laagscheiding tussen verontreinigd sediment en schoon sediment..

Hans Hussem (Hussem Consultancy) ging dieper in op de betrouwbaarheid van het model. Hans is als onafhankelijk adviseur betrokken en zijn conclusie is dat het model klopt. Hans vertelde dat er met dit model zo'n 15% winst in effectiviteit zit: er hoeft minder te worden gebaggerd om het schoon te krijgen. Er wordt minder schoon slib naar boven gehaald en er blijft minder verontreinigd slib op de bodem liggen. Die besparing weegt ruimschoots op tegen de kosten van het model.

Voor aannemers is natuurlijk de vraag: Zoveel detail en controle, is dat nog wel werkbaar?

Bert Berends van de Combinatie Van der Lee, aannemer in fase 2, ging in op deze belangrijke vraag. De strekking van de presentatie van Bert Berends was dat het nog uitvoerbaar is, maar dat je wel moet uitkijken dat je niet doorslaat in detail: "Als je nog anderhalf miljoen kuub uit de rivier moet halen, kun je niet met theelepels werken". Het grove materieel is niet altijd ontwikkeld om op de cm nauwkeurig te werken en er is geen tijd om continu bakken te wisselen en pontons

te draaien. Maar de aannemer vindt het zeker een mooi project waar ze veel van leren, en ze voldoen goed aan de eisen. Na zijn presentatie liet Bert Berends een film zien om de deelnemers een impressie te geven van het werken op de ponton. Voor de aanwezigen was het zeer interessant om eens mee te kunnen kijken.

Na de koffiepauze vertelde **Udo Greuter** (Waternet) over het belang van omgevingsmanagement bij een klus als deze. Er moesten meer dan 400 woonarken aan de kant en er is zonder meer sprake van een gevoelige omgeving, met natuur, recreatie, cultuurhistorie en ondernemers. Udo Greuter concludeerde dat omgevingsmanagement echt het verschil kan maken en voordelen biedt voor zowel opdrachtgever, opdrachtnemer als de omgeving. Geslaagd omgevingsmanagement komt niet zomaar aanwaaien; je moet er stevig op inzetten. Goede bereikbaarheid en het onderhouden van persoonlijk contact zijn succesfactoren.

Op de presentatie volgde een paneldiscussie over omgevingsmanagement. Panelleden Pieter Kruiswijk, **John Sminia** (aannemer van fase 1 (Fectio+), **Klaas Zondervan**, **Merije Schilder** (Waternet) en Udo Greuter discussieerden aan de hand van drie stellingen met elkaar en met de zaal. De discussie maakte duidelijk dat zowel alle panelleden als het leeuwendeel van de zaal het belang van omgevingsmanagement inzien. Voor de technuten is het aanvankelijk moeilijk te bevatten dat een groot deel van het succes afhankelijk is van omgevingsmanagement en men is het met elkaar eens dat grote fouten in de uitvoering niet kunnen worden hersteld door middel van omgevingsmanagement. Ook werd duidelijk dat het een zoektocht is naar een goed evenwicht; je wilt belanghebbenden ook niet té veel 'pamperen' en je moet oppassen dat je niet chantabel wordt – bewoners weten dat ze de uitvoering erg lastig kunnen maken als ze de kont tegen de krib gooien. Maar dat omgevingsmanagement er tegenwoordig bij hoort en de kans op een geslaagd project zonder onverwachte kosten (juridische geschillen bijvoorbeeld) veel groter maakt, staat als een paal boven water. Uit de zaal kwam nog de algemeen bruikbare tip om vooral actief informatie uit het gebied te gaan halen, in plaats van afwachten wat er op je afkomt.

Tijdens het intermezzo 'Nieuwtjes uit de baggerwereld' vertelde Rob Bik van Geometius over een radiografisch bestuurbaar bootje waarmee hoogtemetingen in de waterbodem worden uitgevoerd. Aansluitend meldde Hans Tjihuis van Tjihuis Ingenieurs dat SIKB en Tjihuis Ingenieurs een onderzoek gaan starten waarbij de toepasbaarheid van (nieuwe) peiltechnieken onderzocht wordt. Organisaties die willen participeren in dit onderzoek kunnen zich melden via Guido.ritskes@sikb.nl.

Na de nieuwtjes volgde een goedverzorgde lunch. Er werd druk genetwerkt en het was prachtig weer waardoor het enige moeite kostte om iedereen weer op tijd de zaal in te krijgen voor de volgende spreker.

Evert Eijthoven (Witteveen+Bos) liet in zijn presentatie 'I-Toezicht anno 2013' zien hoe het 'meekijksysteem' in elkaar zit. De baggercomputer die eerder al in de zaal getoond werd staat daarbij centraal. Een noviteit is dat de toezichthouder via een mobiele app kan meekijken in het veld hoe de aannemer baggert.

Jasper Schmeits (Tauw) ging in op het gebruik van de XRF-meter, waarbij door röntgenstraling fluorisatie wordt opgewekt om te zien welke stoffen je in het monster hebt zitten. Hét grote voordeel van de XRF is dat je heel precies kunt bepalen waar de grens verontreinigd – schoon zich bevindt (alleen zware metalen). Het handheld apparaat ziet er uit als een futuristisch pistool, wat hem op het vliegveld nog wel eens in de problemen heeft gebracht. Dankzij voorzitter Kees Vonk kwam er nog antwoord op de voor de hand liggende vraag die niemand stelde: De kosten voor een nieuwe XRF-meter bij dit soort toepassingen zullen rond de € 40.000,- liggen.

Dan komt het moment van de onthulling van de archeologische vondst dichterbij. Als het object wordt binnengebracht lijkt het alsof er een beroemdheid binnenkomt; fotografen en aanwezigen proberen reikhalzend een glimp op te vangen. De onthulling komt echter pas na de dubbelpresentatie van **Seger van den Brenk** (Periplus) en **Wouter Waldus** (Archeologisch Dienstencentrum).

Seger van den Brenk vertelde een boeiend verhaal over de geschiedenis van de Vecht, waaruit blijkt dat er een hoge verwachting is voor het vinden van archeologische objecten. Hij stipt ook de verschillende innovatieve technieken aan waarmee onder water en in voorkomende gevallen zelfs onder het slib gekeken kan worden.

Wouter Waldus begon zijn verhaal met een vermakelijke bespreking van vooroordelen over archeologen, gaf vervolgens aan wat archeologie ons wél en níet duidelijk kan maken en vertelde daarna over de uitvoering van de archeologische begeleiding in dit project. De mooiste vondst tot nog toe werd uiteindelijk gedaan tijdens een sorteeractie van puin uit de Vecht: een vroeg middeleeuws zwaard (9e eeuws). Wouter interpreteerde de vondst voor de aanwezigen, waarbij duidelijk wordt dat het een unieke vondst is met een grote wetenschappelijke waarde. Pieter Kruiswijk mag dan handenwrijvend het gerestaureerde zwaard onthullen. Hij is blij dat het niet is vernietigd door het zware materiaal en vindt dat er een huzarenstukje geleverd is om het in deze vorm te kunnen tonen, wanneer je het vergelijkt met het uiterlijk van het zwaard toen het net gevonden was.

Nadat Kees Vonk de dag heeft afgesloten en de sprekers bedankt zijn volgde een netwerkborrel en demonstraties van onder meer de XRF-meter, een drone, een onbemand peilvaartuig en een kraanschip met baggercomputer.